

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 343/2010-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. septembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. E. V., B., zastúpenej advokátkou JUDr. E. S., D., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci v jej prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo/34/2010 z 19. mája 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. E. V. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. júla 2010 doručená sťažnosť Ing. E. V., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. E. S., D., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci v

jej prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo/34/2010 z 19. mája 2010.

Sťažovateľka poukázala na rozsudok Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 15 C/158/2002-277 z 23. augusta 2007, ktorým bol jej návrh na zaplatenie sumy 1 154 992,30 Sk zamietnutý. O jej odvolaní proti tomuto rozsudku rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 4 Co/495/2007- 316 z 27. mája 2009, ktorý napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej uviedla:

„Proti rozsudku odvolacieho súdu som podala dovolanie s poukazom na ust. § 237 písm. f) O. s. p. majúc za to, že postupom súdov mi bolo odňatá možnosť konať pred súdom.

V danom prípade moje návrhy na doplnenie dokazovania ohľadom v poradí druhého uplatneného nároku na odmenu tzv. „Cyperskej otázky“ súd I. stupňa zamietol a odvolací súd sa s touto mojou námietkou, uplatňovanou v odvolacom konaní, riadne nevyporiadal.

Odvolací súd sa v tejto súvislosti nevyporiadal ani s ďalšou mojou námietkou, uvedenou v odvolaní, že súd I. stupňa rozhodol na pojednávaní 23.8.2007 bez mojej prítomnosti a bez prítomnosti mojej právnej zástupkyne, hoci sme včas a riadne svoju neúčast' na pojednávaní ospravedlnili z dôvodov čerpania mojej riadnej dovolenky, ktorú som plánovala ešte začiatkom roka a ktorú som mala zabezpečenú a aj zaplatenú prostredníctvom cestovnej kancelárie.

Odvolací súd - Krajský súd v Bratislave - však o mojom odvolaní rozhodol na pojednávaní 27.5.2009 bez mojej prítomnosti, hoci som však o odročení odvolacieho pojednávania požiadal z dôvodov služobnej cesty mimo územia SR, na ktorú ma zamestnávateľ vyslal a už skôr zaplatil aj ubytovanie, čo som dosvedčila pripojenými dokladmi. Odvolací súd písomne oznámil, že vytyčené odvolacie pojednávanie z tohto dôvodu odročovať nebude.

Najvyšší súd SR o mojom dovolaní rozhodol uznesením pod č. 5Cdo 34/2010 19.5.2010, toto rozhodnutie bolo doručené mojej právnej zástupkyni 7.6.2010. Najvyšší súd SR moje dovolanie odmietol...

Myslím si, že Najvyšší súd SR nesprávne posúdil moje práva účastníčky konania a tým aj moje práva na spravodlivý proces...

Súdny proces, ktorý sa... viedol v mojej kauze so S., s.r.o. Bratislava, nebol spravodlivým súdnym procesom, pretože mi skutočne bolo odňaté právo účastníka konania a oba všeobecné súdy rozhodli bez mojej prítomnosti, neberúc na zreteľ moje právo vyjadriť sa osobne a ústne k prejednávanej veci, ale najmä mi bola odňatá možnosť preukázať a osvedčiť navrhovanými dôkazmi uplatňovaný nárok. Nepokladám za dôvodnú argumentáciu, že moja žiadosť o odročenie pojednávania nebola dôvodná, lebo nešlo o dôležitý dôvod, spočívajúci v nepredvídateľnej okolnosti, ktorá mi zabránila a neumožnila účasť na pojednávaniach, myslím si, že čerpanie dovolenky v auguste je obvyklým spôsobom čerpania dovolenky a vzhľadom k tomu, že som zamestnaná, musím si dovolenky plánovať vopred, teda oveľa skôr, ako v skutočnosti k čerpaniu dovolenky dôjde. Myslím si, že takáto okolnosť je odpustiteľná. Taktiež moja žiadosť o odročenie pojednávania na odvolacom súde bola dôvodná, doložila som predloženými dokladmi, že som nemohla predvídať konanie na odvolacom súde, takto nemohol predvídať ani môj zamestnávateľ, ktorý ma vyslal na dôležitú služobnú cestu do zahraničia, ktorá už bola spojená so zaplatenými finančnými nákladmi. O to viac, keď z môjho odvolania bolo zrejmé, že mám námietky voči postupu súdu I. stupňa, ktorý mi neumožnil realizovať moje základné procesné práva, odmietol návrhy na doplnenie dokazovania, majúce za cieľ potvrdiť to, čo som v konaní uviedla a navyše, v tejto súvislosti súd I. stupňa ignoroval aj všetky mnou predložené dôkazy, moje tvrdenia, s ktorými sa riadne nevyporiadal. S týmito námietkami sa nevyporiadal ani odvolací súd. Takýto spotup spôsobil nerovnosť účastníkov konania a nemôže ísť o spravodlivý súdny proces. Všeobecné súdy mi neposkytli priestor na uplatnenie mojich základných práv v súdnom konaní.“

Na základe týchto skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo Ing. E. V., nar. ..., bytom 811 06 B. na súdnu ochranu zaručenú v článku 48 ods. 2 Ústavy SR, právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu SR spis. značky 5Cdo 34/2010 z 19.5.2010 porušené bolo.

Uznesenie Najvyššieho súdu SR spis. značky 5Cdo 34/2010 z 19.5.2010 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

Najvyšší súd SR je povinný nahradiť Ing. E. V. trovy právneho zastúpenia 254,88 € ... na účet právnej zástupkyne JUDr. E. S. ... do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo keď preskúmanie označeného postupu (rozhodnutia orgánu štátu) v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04). Vzhľadom na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený ani povinný preskúmať a posudzovať skutkové zistenia a právne názory všeobecných súdov, ktoré pri výklade a uplatňovaní iných než ústavných zákonov vytvorili skutkový a právny základ ich rozhodnutí. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne I. ÚS 20/03, IV. ÚS 252/04).

Pokiaľ ide o požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia súdu v limitoch čl. 6 ods. 1 dohovoru (a aj čl. 46 ods. 1 ústavy), ústavný súd sa už odvolal na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej čl. 6 ods. 1 dohovoru súd zaväzuje, aby odôvodnil svoje rozhodnutie. To však neznamená, že sa vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie, ktorá vyplýva z čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa záverov Európskeho súdu pre ľudské práva možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu (rozhodnutie vo veci Ruiz Torija proti

Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 288). Znamená to, že odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každú poznámku, pripomienku alebo návrh, ak ide o takú otázku, ktorá nie je relevantná a nevyhnutná pre dané rozhodnutie.

Najvyšší súd rozhodoval na základe dovolania sťažovateľky, v ktorom sťažovateľka namietala, že jej postupom súdov bola odňatá možnosť konať pred súdom, pretože okresný súd aj krajský súd rozhodli v jej neprítomnosti. Vytýkala tiež, že súd prvého stupňa zamietol jej návrhy na doplnenie dokazovania a odvolací súd sa s touto jej námietkou riadne nevysporiadal. Tento postup mal za následok vydanie nesprávnych rozhodnutí v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci konajúcimi súdmi.

Najvyšší súd sa pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľky zaoberal predovšetkým otázkou, či postupom súdov nižších stupňov nebola sťažovateľke odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). V odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval:

„Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvého stupňa vec prejednal a rozhodol na pojednávaní 23. augusta 2007 bez prítomnosti žalobkyne a jej právnej zástupkyne napriek včasnému ospravedlneniu z 10. augusta 2007 (č. l. 267 spisu) z dôvodu čerpania riadnej dovolenky v zahraničí žalobkyňou. Predvolanie na uvedené pojednávanie bolo žalobkyňi a jej právnej zástupkyňi doručené dňa 2. júla 2007 (č. l. 238 spisu).

V danom prípade mohol súd prvého stupňa dôvodnosť žiadosti o odročenie pojednávania posudzovať len z aspektu tých skutočností, ktoré boli uvedené v žiadosti, ktorá však neobsahovala doklad preukazujúci čerpanie riadnej dovolenky v zahraničí; žalobkyňa hodnoverným spôsobom nepreukázala tvrdený dôvod, pre ktorý žiadala odročiť pojednávanie, preto súd nemohol posúdiť dôvodnosť tvrdenej prekážky z hľadiska jej nepredvídateľnosti (nepredvídaná alebo neočakávaná), neodvratiteľnosti (neumožňujúca účastníčke prijať opatrenie prekonávajúce príčinu neúčasti na pojednávaní) a náhlosti (vzhľadom na časové súvislosti nedovoľujúce účastníčke uskutočniť kroky vedúce k jej účasti na pojednávaní). Z obsahu ospravedlnenia nevyplýva konkrétny dôvod, ktorý by bránil právnej zástupkyňi žalobkyne zúčastniť sa pojednávania. Z uvedeného dôvodu postup súdu prvého stupňa, ktorý vec prejednal bez prítomnosti žalobkyne a jej právnej zástupkyne

zodpovedá § 101 ods. 2 O. s. p. V danom prípade nie je rozhodujúce, či súd prvého stupňa vychádzal zo správnych a úplných (uvádzanej absencie žiadosti o odročenie pojednávania) okolnosti pri posudzovaní splnenia podmienok v zmysle § 101 ods. 2 O. s. p., ani to, či sa touto okolnosťou výslovne zaoberal odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia, ale len to (materiálne hľadisko), či uvedený postup (ne)zodpovedá § 101 ods. 2 O. s. p.

Rovnako odvolacie pojednávanie sa uskutočnilo bez prítomnosti žalobkyne, hoci sa táto včas ospravedlnila a požiadala o odročenie odvolacieho pojednávania z dôvodu služobnej cesty mimo územia Slovenskej republiky, na ktorú bola vyslaná zamestnávateľom, čo osvedčila pripojenými dokladmi.

Z obsahu spisu vyplýva, že v danej veci odvolací súd vytýčil pojednávanie na deň 27. mája 2009. Predvolanie na toto pojednávanie bolo doručené právnej zástupkyňi žalobkyne a právnemu zástupcovi žalovanej dňa 20. apríla 2009. Dňa 23. apríla 2009 bolo odvolaciemu súdu doručené podanie právnej zástupkyne žalobkyne z 21. apríla 2009, v ktorom ospravedlnila neúčast' žalobkyne na pojednávaní a žiadala o jeho odročenie z dôvodu, že v čase od 24. mája 2009 do 29. mája 2009 bude na služobnej ceste mimo územia Slovenskej republiky, o čom predložila príslušné potvrdenia. Zároveň právna zástupkyňa žalobkyne ospravedlnila (bez ďalšieho) aj svoju neúčast' na pojednávaní a požiadala o jeho odročenie. Odvolací súd prípisom z 30. apríla 2009 (č. l. 309 spisu), doručeným právnej zástupkyňi žalobkyne dňa 6. mája 2009, oznámil, že odvolacie pojednávanie vytýčené na 27. mája 2009 sa nebude odročovať.

Napriek ospravedlneniu svojej neúčasti sa právna zástupkyňa žalobkyne odvolacieho pojednávania 27. mája 2009 zúčastnila. Neúčast' žalobkyne na odvolacom pojednávaní z dôvodu konania služobnej cesty nemožno považovať za dôležitý dôvod pre odročenie pojednávania. Ak odvolací súd za týchto okolností vec prejednal v neprítomnosti žalobkyne, neporušil tým žiadne procesné ustanovenia, a teda ani možnosť konať pred súdom. Z uvedeného je zrejmé, že nebol naplnený dovolateľkou tvrdený dôvod prípustnosti podaného dovolania podľa § 237 písm. f) O. s. p.“

Najvyšší súd k námietke sťažovateľky, že súd prvého stupňa zamietol jej návrhy na doplnenie dokazovania, uviedol, že „*prípadné nevykonanie určitého dôkazu môže mať za*

následok len neúplnosť skutkových zistení... samo osebe [ale] neznamená odňatie možnosti pred súdom konať.

Skutočnosť, že by rozhodnutie prípadne aj spočívalo na nesprávnom právnom posúdení veci, môže byť len odôvodnením dovolania v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p. v prípade, ak je dovolanie procesné prípustné.

I keby teda tvrdenia dovolateľky boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľkou vytykaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O. s. p.“.

V súvislosti s námietkami sťažovateľky smerujúcimi proti kvalite odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu, najvyšší súd poukázal na judikatúru ústavného súdu a uviedol:

„Odôvodnenie napadnutého rozsudku obsahuje nielen vysvetlenie skutkových zistení a záverov, ku ktorým dospel odvolací súd, ale tiež primerané právne posúdenie týchto záverov. K odvolacím námietkam uviedol, že tieto považuje za právne bezvýznamné.“

Podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon. Domáhať sa práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú (čl. 51 ods. 1 ústavy). S právom na súdnu ochranu súvisí právo účastníka konania, aby sa jeho vec prerokovala v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom (čl. 48 ods. 2 ústavy). V oblasti uplatňovania a ochrany subjektívnych práv v rámci civilného procesu je základným právnym predpisom Občiansky súdny poriadok. Tento právny predpis upravuje aj podmienky, za splnenia ktorých môže súd vec prejednať aj v neprítomnosti účastníka konania, čím ustanovuje výnimku zo základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ide o prípad, keď sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávanie a ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie (§ 101 ods. 2 OSP). Dôležitosť dôvodov podľa § 101 ods. 2 OSP hodnotí v každom konkrétnom prípade súd, pričom bude závisieť od konkrétnych právnych a skutkových okolností prípadu. Základné právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je premietnuté v § 123 OSP. S týmto

ustanovením súvisí § 120 ods. 1 OSP, podľa ktorého účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy, ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Zásah ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnený len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (III. ÚS 8/2010).

Najvyšší súd v odôvodnení uznesenia sp. zn. 5 Cdo/34/2010 z 19. mája 2010 analyzoval postup okresného súdu a krajského súdu podľa § 101 ods. 2 OSP v rozsahu dovolania z 22. júla 2009 z toho pohľadu, či nedošlo postupom týchto súdov k odňatiu možnosti sťažovateľky konať pred súdom podľa § 237 písm. f) OSP, a takisto sa vysporiadal aj s argumentáciou sťažovateľky v dovolaní, ktorou namieta, že okresný súd nevykonal ňou navrhované dôkazy, a tiež poukazujúc na nedostatky odôvodnenia rozsudku krajského súdu. Najvyšší súd zároveň uviedol dôvody, pre ktoré nemožno akceptovať právne názory sťažovateľky. Skutočnosť, že sa sťažovateľka nestotožňuje s právnym názorom najvyššieho súdu, nemôže viesť k záveru o porušení jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a nezakladá oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. Najvyšší súd pri vyslovení svojho právneho názoru interpretoval relevantné právne predpisy ústavne konformným spôsobom, čím je vylúčená arbitrárnosť alebo zjavná neodôvodnenosť predmetného uznesenia. O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu uznesenie najvyššieho súdu takéto nedostatky nevykazuje, a preto ústavný súd nie je oprávnený na jeho meritórne preskúmanie. Vzhľadom na uvedené nemá ústavný súd žiaden dôvod spochybňovať závery, ku ktorým najvyšší súd dospel. Závery najvyššieho súdu a jeho rozhodnutie nemožno z ústavného hľadiska považovať za neudržateľné a neospravedliteľné.

Nad rámec tohto odôvodnenia ústavný súd poukazuje na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a právo podľa

čl. 6 ods. 1 dohovoru) neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným (občianskoprávnym) súdom (II. ÚS 4/94, mutatis mutandis I. ÚS 8/96, II. ÚS 3/97).

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi rozhodnutím najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala možnosť vyslovenia porušenia označených práv po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní, ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v sťažnosti sa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. septembra 2010